

Gladko spanje

Zgovoren dokaz razpoložljivosti, ki prevladuje v političnem življenju naše države, smo dobili v reakcijah, s katerimi so bili sprejeti rezultati kongresa PSI, ki je bil pred kratkim v Turinu. Če bi hoteli najti kongres skrajno levske stranke, ki je bil tako politično zanimiv in poln revolucionarnih kralj, da bi se morali vrniti v prve mesece leta 1947, t. j. v razdobju razkora med socialistični stranki. Če pa hoteli najti stične točke na drugem političnem torišču, se pa morali spomniti demokratičnega kongresa, ki je bil lanskega junija v Neaplju, na katerem je prisla na pomoč druga generacija italijanskih politikov, kjer so izjavili, da se morajo usmeriti v zavrnitev sredinskega usmeritvi, ki jo je trmasto zagovarjal bivši predsednik vlade v vseh svojih vladah in ki se je pihala, da bi resila, kar se je resiti dalo, zateci se k pokusu nevarnega jamstva dvomljivo volilne reforme.

V Turinu ni bilo revolucij v kladu, niti upokojitev voditeljev, priča pa smo bili edinstvenemu pojavu skupine voditeljev, ki je skušala preprečiti latente pristaje, ki ne marajo sprememb in ki želijo ostati v družinskih mejah lastne stare politike, da je neobhodno potrebno popraviti prejšnja stališča, menjati obstoječa zavezništva, skleniti nova, navezati odnose dobrega sosedstva s tistimi, ki smo jih do večera smatrali za neprijljive nasprotnike.

Nihče ne more reči iz kakšnih razlogov so se voditelji PSI prepričali o potrebi, da zavzamejo svojo stranko v tej novi smeri. Toda v politiki velja lojalna delna koncesija, polovičarska priznanja, govori, ki pravijo da s pridržkom, ki bi utegnil biti ne, prav toliko kot dejstva, v nobeni drugi slovesni dejavnosti, kakor moramo na ravno v politiki, morajo biti povzročitelji dejanja ali vsaj morebiti biti s prav toliko lahko prisiljeni postati dejstva.

Odvaj se torej ugovarjati, da so iz Turina izšle same besede, ne pa konkretna dejanja. Prvič po dolgih letih monotone vztrajanja na geto komunistične propagande so socialisti priznali, da je zaman sanjati v preostrem mednarodnih zavezništvu, dogmatično se upirati sklenjenim sporazumom in tistemu, ki so na tem da jih ostanejo, zanikati končno varnost našega položaja, ki je stvarnost dežele, trajno opremljene v meje zahodne Italije. Ali ni bilo to, kar se je zahtevalo od PSI, ko se mu je očitalo da ostaja hlapčevski navezan na stališča, ki ga komunisti zagovarjajo v politični borbi levske stranke in ki temeljito na predpostavki podrejanosti politiki vprašanja zunanjih politik? In vendar je bil kongres, ki so nastopili, in ki katerih je pred kratkim KPI, ni zunanja politika, ki ukazuje notranji politiki, ampak ta ukazuje prvi, če hočemo dejansko premakniti v politično os dežele, je treba najprej odstraniti nevarnost, da nas pod obtožbo nezgodja s tujimi interesi, izločijo iz političnega življenja dežele.

Toda — se je tudi reklo — avtonomija PSI se ne meri le merilom zunanje politike, ampak tudi in predvsem s merilom odnosov s komunistično stranko. Tudi tu je bil kongres skušan, bolj ali manj odkrito, dati odgovor, ki bi utegnil razviti in pospešiti to, kar smo v prejšnji številki imenovali njegovo orientacijo na sredino.

Ve se je v bistvu spak akcijske enotnosti z nek drugo stranko, ampak za nek drugo stranko, ki je volilno množico, v kateri ima ona druga stranka vedno prevladujoče možno vpliva. Zavednostvo s KPS lahko preneha, enotnost ostati, mi vodimo preko našo odvisno, od komunistov je odločeno ali jo sprejmemo ali odklonimo, toda od stranke demokratičnega centra bo predvsem odvisno, če jo bomo mogli razviti ali ne.

Ve to se seveda z demokratičnega stališča vse prej kot navedli ugovore, ki so se nam bo mogoče navesti, čim bodo stališča postala jasnejša. V zdravem političnem položaju, s političnimi voditelji, ki bi nenehno namesto da se zadovoljujejo z življenjem od renit, ki jim jo prinaša skromni kapital, bi vsakakor zadoščalo se nekaj dogajati na sektorju, tralo se ga je do večera smajljene. Mogli bi ponovno razpustiti in poglobiti razne protislovja, razvezati priredke, postaviti na preizkušnjo vsake stvar, pa se je razvijala povsem drugače. Nenniju, Mohalaf Pandit Nehru in predsednik Burme U Nu na letališču v Djakarta, 16. 1. m., ko so bili na poti na konferenco afriško-azijskih držav, ki se je v ponedeljek začela v Bandungu.

Ve to se seveda z demokratičnega stališča vse prej kot navedli ugovore, ki so se nam bo mogoče navesti, čim bodo stališča postala jasnejša. V zdravem političnem položaju, s političnimi voditelji, ki bi nenehno namesto da se zadovoljujejo z življenjem od renit, ki jim jo prinaša skromni kapital, bi vsakakor zadoščalo se nekaj dogajati na sektorju, tralo se ga je do večera smajljene. Mogli bi ponovno razpustiti in poglobiti razne protislovja, razvezati priredke, postaviti na preizkušnjo vsake stvar, pa se je razvijala povsem drugače. Nenniju, Mohalaf Pandit Nehru in predsednik Burme U Nu na letališču v Djakarta, 16. 1. m., ko so bili na poti na konferenco afriško-azijskih držav, ki se je v ponedeljek začela v Bandungu.

Pred kratkim je odbor za elektroenergijo Evropske gospodarske komisije objavil pod naslovom »Jugoslavija« študijo, ki obravnava izvednost možnosti jugoslovanske električne energije. Iz te študije je razvidno, da bi se do določenih uporab doseglo še neizkoriščenih vodnih sil. Za doseg tega pa bi tuje dežele prispevale potrebna sredstva za gradnjo novih hidrocentral. Študija so pripravili jugoslovanski eksperti ob sodelovanju strokovnjakov z energetskega izvoz iz zainteresiranih držav: Zapadne Nemčije, Italije in Avstrije. Dalje so bili v okviru tehnične pomoči OZN, pritegnjeni k njej sestavi, oziroma dopolniti tudi nekateri svetovno znani strokovnjaki.

NAČRT ZA IZVOZ ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ FRJ Štiri nove hidrocentrale z zmogljivostjo 5 milijard kWh

Evropska gospodarska komisija je proučila načrt, ki so ga izdelali jugoslovanski strokovnjaki ob sodelovanju strokovnjakov zainteresiranih držav

lago tudi v zimskem času, ko je stanje vodne energije v srednji Evropi na najnižji ravni. Samo tet pet central bi letno proizvedli za okrog 5 milijard kilovatin ur električne energije, ki bi jo izvažali. Študija obravnava tudi tehnični problem prenosa znatnejših količin energije na razdalje, ki presegajo 700 km. Računi dokazujejo, da bi jugoslovanska izvozna energija, nazivlje visokim investicijam ter izkazuje energije, pri prenosu, vendarle bila cenejša od ustrežne energije v treh omenjenih zainteresiranih deželah: Nemčiji, Italiji in Avstriji. Prav tako bi bila povsem konkurenčna termični energiji, ki jo proizvajajo v Srednji Evropi. Glede finančne strani nam študija razkriva, da bi za uresničitev načrta bilo treba v Jugoslaviji investirati 379 milijonov dolarjev za razne instalacije. Računi slone na predpostavki, da bi gradnja omenjenih objektov trajala kakih dvanajst let, kar bi omogočilo lažjo postopno nabavo inozemstvu potrebnih sredstev. Po drugi strani pa bi glede na ceno proizvodnje

Ob deseti obletnici osvoboditve se spominjamo naših padlih

RUDOF LUKAN rojen v Trstu 14. 4. 1899, padel 22. 5. 1944
EMIL COK rojen v Trstu 27. 6. 1920, padel 20. 9. 1944
PINO TOMAZIC

NA ZEMLJI SE VEDNO ŽIVE ŽIVALI IZ PREDZGODOVINSKE DOBE

Razni lovci in raziskovalci Afrike dokazali obstoj „živih okamenin“

Mnoga pričanja primitivnih plemen niso bila le bajke, ampak prava resničnost, ki jo znanost čedalje bolj resno sprejema in ji daje povsem znanstveno obeležje

Je se danes na stotine živali, ki se je zanje verjelo, da so že zdavnaj izginile z zemeljskega površja, oziroma za katere se ni vedelo, da so sploh kdaj obstajale, in ki se danes žive v nekaterih pustih in težko pristopnih krajih našega planeta. Te živali iz bajk, nekake pošasti, predstavljajo dokajšen problem na področju zoologije in med znanstveniki se že dolga časa vodijo spori, ali te živali resnično obstajajo.

Pred kratkim pa je neki francoski znanstvenik posvetil temu vprašanju kar dve knjigi, ki nosita značilne naslove: »Na sledi neznanih živali in pošasti. Zbudili sta veliko zanimanje tako med široko javnostjo kot v znanstvenih krogih.

»Greski« piše Bernard Heuvelmans, avtor omenjenih knjig, »stisi utrnjaki, ki meni, da ne gre posvečati prevelike pozornosti nekaterim, na prvi pogled skoraj neverjetnim trditvam ter opisom raznih raziskovalcev, kakor tudi fantastičnim legendam raznih plemen, ki smo jih krčili, stili za primitivna. Pripravke, ki so zmagali v velikanskih kaob, ko ljudem običajno, o se obstoječih prazgodovinskih pošasti, ki niso vedno proizvod mrzlične, bujne fantazije, ali primitivne navzornosti. Bitja, ki v teh pripovedkah omenjajo, niso nerealna bitja, kakršna si moremo zamisliti samo v bajkah, ampak so to živali, da, celo pošasti, ki resnično obstoje in nekatero bodo prej ali slej našle svoje mesto v prirodnih zoologije.

V svojih dveh knjigah je Heuvelmans prikazal vrsto podatkov, ki z njimi argumentira svojo tezo. S potrpežljivim znanstvenim delom je zbral obilje materiala, od opisov slavskih geografskih raziskovalcev in legend domačih primitivnih plemen, do najrazličnejših doživljanj belcev, ki so kakorkoli s tem v zvezi kaj opazili, ali doživeli. Vse te podatke je strogo znanstveno analiziral in med seboj primerjal ter iskral in poasnjeval njihova morebitna nesoglasja ter hkrati iskral med njimi stične točke. Tako je vsak posamezen podatek šel skozi sito in rešeto primerjav in ugotovljeni na znanstvenih temeljih in po znanstvenih metodah. Re-

zultati so potrdili osnovno Heuvelmansovo predpostavko, da mnoge legendarne živali obstajajo in da niso le fiktivni proizvodi človekove fantazije.

Prebivalci džungel ob obalskem področju Vzhodne Afrike se danes žive v strahu pred neko tajinstveno živaljo, ki je po vsej verjetnosti iz rodu mačk, ki pa je po njihovem pripovedovanju in soedem po veličini in obliki sledeča, ki jih pušča za seboj, velika kot kak osel. V nekaj krajih je ta žival znana pod imenom »nuada«, drugo pa imenujejo »mngwa«.

Legende in pripovedke o tej pošasti so tamkajšnji ljudje pripovedovali že prvim evropskim naseljencem in raziskovalcem, le da jim ti niso verjeli. Vrsta tragičnih dogodkov, ki so se zgodili v prvih treh desetletjih tega stoletja, pa so dokazali, da ta zver zares obstaja. V nekaj letih je ta zver pomorila kakih 200 oseb in po opisovanju tamkajšnjih ljudi, ki so jo videle, je šlo za neko veliko smučko, ki da je bila po svojem krznu podobna zebri.

Dokaze o obstoju te živali je dal tudi znani lovec na velike zveri Patjick Bowen, ki je nekod prišel v neko vas, od koder je nekaj ur prej snudasa odnesla nekega človeka. Bowen je odšel po sledovih živali in na nekem močvirnatem področju odkril njene lepo ohranjene sledove, ki so bili sicer podobni sledovom leva, vendar so se od njih tudi precej razlikovali.

Ad vseh teh legendarnih afriških živali pa je vendarle najbolj zagonetna žival, ki jo

Predsednik egipčanske vlade pokovnik Nasser (na levi), predsednik indijske vlade Jawaharlal Pandit (Nehru) (v sredini) in predsednik Burme U Nu na letališču v Djakarta, 16. 1. m., ko so bili na poti na konferenco afriško-azijskih držav, ki se je v ponedeljek začela v Bandungu.

NOVE KNJIGE

SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

V založbi »Kmečke knjige« je izšla knjiga najrazličnejših pripovednih pesmi, ki so izbrane iz bogastva ljudske pesni in tučnosti naših pesnikov od Fr. Preserna do Petra Levca.

Nad 40 let je tega, ko je izšla knjiga s istim naslovom pri Mohorjevi družbi. To je bila ena tistih redkih knjig te družbe, ki so jo naši domovi sprejeli z resničnim veseljem in ki so jo znova in znova prebravali mladi in stari in si ogledovali slike — ilustracije pesmi. Toda teh knjig je danes še prazna mala ohranjenih. Tako je bila zares nujnost, da izpolnimo vrzel v knjigo slovenskih balad in romanc.

Knjiga je razdeljena na tri dele. V prvem delu so izbrane pesmi iz ljudskega zaklada. To so pesmi o »Lepi Vidici«, »Mladi Bredici«, »Ravbarju«, »Kralju Matjužu itd. V drugem delu so klasične slovenske balade in romance — pripovedne pesmi Fr. Preserna, Fr. Levstika, S. Jenka, Stritarja, Gregorčiča, Askercia in še nekaterih vodilnih pesnikov prejšnjega stoletja. V tretjem delu pa je zbrana epika sodobnih pesnikov, kjer so zastopani pesniki moderne: Kette, Murn, Zupančič in Cankar ter nato njihovi vrstniki (R. Maister, Cvetko Golar, Petruska, Vladimir Levstik, P. Golia in Al. Gradišnik in nasledniki, ki segajo v naš čas.

3000 živih jezikov

Po najnovejših podatkih govorijo danes na svetu 3000 jezikov. Najbolj je razširjena kitajščina, ki jo govori nad 450 milijonov ljudi. Za njo pride angleščina, ki jo govori 250 milijonov ljudi, dalje hindustanščina, ki jo govori 160 milijonov ljudi in nato ruščina s 110 milijoni, španščina s 110 milijoni itd.

TEHNIČNE ZANIMIVOSTI

Naprava za „sintetično“ glasbo

Direktor službe za znanstveno raziskovanje radiocentral ZDA Dr. Elmer Engstren je dal novinarjem izjavo, v kateri napoveduje nove »muzične«, ki jih pripravljajo elektroni. Po njegovih besedah bo kmalu vsak človek nosil svojo osebno številko. S pomočjo elektronek mu bo po radiu ali telefonu lahko vsakdo ob vsakem trenutku poslal poziv z enostavnim izgovorjanjem njegove osebne številke po potrebnem aparatu. Dr. Engstren meni, da je možnost uporabe mehanske reprodukcije človeškega glasu tako rekoč neomejena. Novi stroji bodo lahko razumeli smisel ukaza oziroma naročila, ki jih bodo posamezniki dali s svojim živim govorom in bodo lahko odpravili tako izgovorne besede na trak. Ta naprava bo celo prenesla fonetsko izgovorjene besede in jih nato zabeležila kar s pisanimi besedami. Stroj bo celo delil besede od besede, stavek od stavka z najelementarnejšimi interukcijami.

NOVE KNJIGE

SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

V založbi »Kmečke knjige« je izšla knjiga najrazličnejših pripovednih pesmi, ki so izbrane iz bogastva ljudske pesni in tučnosti naših pesnikov od Fr. Preserna do Petra Levca.

Nad 40 let je tega, ko je izšla knjiga s istim naslovom pri Mohorjevi družbi. To je bila ena tistih redkih knjig te družbe, ki so jo naši domovi sprejeli z resničnim veseljem in ki so jo znova in znova prebravali mladi in stari in si ogledovali slike — ilustracije pesmi. Toda teh knjig je danes še prazna mala ohranjenih. Tako je bila zares nujnost, da izpolnimo vrzel v knjigo slovenskih balad in romanc.

Knjiga je razdeljena na tri dele. V prvem delu so izbrane pesmi iz ljudskega zaklada. To so pesmi o »Lepi Vidici«, »Mladi Bredici«, »Ravbarju«, »Kralju Matjužu itd. V drugem delu so klasične slovenske balade in romance — pripovedne pesmi Fr. Preserna, Fr. Levstika, S. Jenka, Stritarja, Gregorčiča, Askercia in še nekaterih vodilnih pesnikov prejšnjega stoletja. V tretjem delu pa je zbrana epika sodobnih pesnikov, kjer so zastopani pesniki moderne: Kette, Murn, Zupančič in Cankar ter nato njihovi vrstniki (R. Maister, Cvetko Golar, Petruska, Vladimir Levstik, P. Golia in Al. Gradišnik in nasledniki, ki segajo v naš čas.

3000 živih jezikov

Po najnovejših podatkih govorijo danes na svetu 3000 jezikov. Najbolj je razširjena kitajščina, ki jo govori nad 450 milijonov ljudi. Za njo pride angleščina, ki jo govori 250 milijonov ljudi, dalje hindustanščina, ki jo govori 160 milijonov ljudi in nato ruščina s 110 milijoni, španščina s 110 milijoni itd.

TEHNIČNE ZANIMIVOSTI

Naprava za „sintetično“ glasbo

Direktor službe za znanstveno raziskovanje radiocentral ZDA Dr. Elmer Engstren je dal novinarjem izjavo, v kateri napoveduje nove »muzične«, ki jih pripravljajo elektroni. Po njegovih besedah bo kmalu vsak človek nosil svojo osebno številko. S pomočjo elektronek mu bo po radiu ali telefonu lahko vsakdo ob vsakem trenutku poslal poziv z enostavnim izgovorjanjem njegove osebne številke po potrebnem aparatu. Dr. Engstren meni, da je možnost uporabe mehanske reprodukcije človeškega glasu tako rekoč neomejena. Novi stroji bodo lahko razumeli smisel ukaza oziroma naročila, ki jih bodo posamezniki dali s svojim živim govorom in bodo lahko odpravili tako izgovorne besede na trak. Ta naprava bo celo prenesla fonetsko izgovorjene besede in jih nato zabeležila kar s pisanimi besedami. Stroj bo celo delil besede od besede, stavek od stavka z najelementarnejšimi interukcijami.

Teletypesetter uvaja revolucijo v tiskarstvu?

Teletypesetter je ime, ki je v zadnjem času zbudilo precej navdušenja in hkrati nezadovoljstva med onimi, ki se ukvarjajo s tiskarstvom. Kaj je pri tem?

Kot vemo, je za tiskarno eden najvažnejših strojev linotype (stavni stroj), s katerim linotypist (strojni stavci) sestavlja vrstice za knjigo, časopis itd. Njegovo delo je v bistvu zelo podobno delu daktilografke, saj na tipkarnici linotype sestavlja matice, ki se po določeni poti prenesejo do vrleke svinca in se tu vrstica ulije v cejnolten kos svinca — vrstico.

ZORO VERK rojen v Trstu 25. 3. 1894, umrl 24. 12. 1944 (Mauthausen)

ALBINO MAZZUCCHINI rojen v Trstu 3. 3. 1893, pogrešan 1. 3. 1945

BOGOMIR STOKA rojen v Trstu 10. 11. 1906, padel 30. 4. 1945 (Barkovlje)

KARL RAUBAR rojen v Trstu 22. 6. 1914, padel 30. 4. 1945 (Trstenc)

FERDINANDO SALVINI rojen v Trstu 16. 7. 1908, pogrešan od 18. 8. 1944

VIKTOR ZERJAL rojen v Trstu 11. 9. 1915, padel 2. 10. 1943 v Istru

vanje, ki jih pripravljajo elektroni. Po njegovih besedah bo kmalu vsak človek nosil svojo osebno številko. S pomočjo elektronek mu bo po radiu ali telefonu lahko vsakdo ob vsakem trenutku poslal poziv z enostavnim izgovorjanjem njegove osebne številke po potrebnem aparatu. Dr. Engstren meni, da je možnost uporabe mehanske reprodukcije človeškega glasu tako rekoč neomejena. Novi stroji bodo lahko razumeli smisel ukaza oziroma naročila, ki jih bodo posamezniki dali s svojim živim govorom in bodo lahko odpravili tako izgovorne besede na trak. Ta naprava bo celo prenesla fonetsko izgovorjene besede in jih nato zabeležila kar s pisanimi besedami. Stroj bo celo delil besede od besede, stavek od stavka z najelementarnejšimi interukcijami.

